

Відомо, що навчати можна лише ту людину, яка хоче вчитися. Тому, головним завданням викладача є забезпечення не лише високої якості викладання своєї дисципліни, а й надати можливість студенту усвідомити обов'язкову необхідність самостійного вибору шляхів засвоєння матеріалу, враховуючи інтереси майбутнього фахівця.

Принцип студентоцентризму, як принцип академічної культури, передбачає самостійне опрацювання науково-методичної літератури, вміння систематизувати, обробляти, аналізувати інформацію і головне вміти робити правильний науково-обґрунтований висновок. Така робота студента повинна бути спрямована на отримання ним певних навичок науково-дослідної діяльності. Студентоцентризм включає також підготовку, розробку і презентацію студентами наукових розробок по актуальним проблемам розвитку економіки України та її регіонів.

З метою активізації принципу студентоцентризму необхідно залучати студентів до участі в студентських наукових конференціях. У цьому процесі їм необхідно не лише пропонувати теми виступів, а й надавати можливість обирати тему самостійно, яка найбільше цікавить і хвилює студента по дисципліні і яка з його точки зору є актуальною для подальшого розвитку України, виходу її з економічної кризи.

Серед важливих сучасних освітніх технологій є тренінгова форма навчання, яка забезпечує ефективне формування свідомих мотивацій, вмінь, навичок і компетенції студента-майбутнього фахівця.

Переваги педагогічного принципу полягають у поєднанні демократичних принципів з сучасними методами навчання, що дозволяє створювати умови для залучення великої кількості студентів, створювати ситуації успіху, добровільно брати участь, застосовувати теоретичні знання на практиці, вивчати складні питання на тренінгу, а не в реальному житті, наближуватися до практичної діяльності, що дозволить бути успішними, а відповідно конкурентоспроможними фахівцями.

Таким чином, активізація принципу студентоцентризму сприяє мотивації студентів до навчально-пізнавальної діяльності, що виявляється в необхідності вміти творчо підходити до навчального матеріалу, доводити власну точку зору, вміти розробляти та аргументувати стратегію поставленої мети, самовдосконалюватися і формувати інноваційні якості особистості.

У статті «Чому ми бідні, якщо такі освічені?» В. Кремень сказав: «Українці – талановита, працелюбна і освічена нація, але – не по-сучасному. Це акумулюється в повільний, не інноваційний розвиток країни та її економіки» (20.02.2015, №6 «Дзеркало неділі. Україна»).

Чуркіна О.В., ст.викладач
кафедри іноземних мов факультету МЕІМ

СТУДЕНТОЦЕНТРИЗМ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Як відомо, студентство є особливою соціально-демографічною групою, складовою академічної спільноти, яка характеризується певним соціальним станом і статусом у суспільстві, рівнем соціалізації, соціально-психологічними особливостями, віковою структурою. Студенти мають свої специфічні культурні риси, цінності, інтереси і норми поведінки та відчутно впливають на інші соціальні групи [1].

Можливо припустити, що молоді люди не завжди вибирають майбутню професію за покликанням, а керуються матеріальними вигодами, можливостями родинних зв'язків. Сучасна молодь зорієнтована не на цінності розвитку, а на цінності адаптації. Це цінності, пов'язані із задоволенням матеріальних потреб, порядку, стабільності. «Тобто сьогодні для двох третіх студентської молоді, а це краща частина молоді, пріоритетною є спрямованість на економічний прогрес» [2].

Як вважає Є. М. Черноіваненко, «Наші учні тепер зовсім «німі»: завдяки тотальному тестуванню вони зовсім розучились говорити, та й писати теж... Поступово, не будучи запитаною, сама здатність виражати свої думки у словесній формі починає атрофуватись...» [3]. Студенти стикаються з проблемою зниження конкурентоздатності. Конкурентність знижується на етапі практичного застосування. Випускники не володіють елементарними навичками проведення переговорів і презентацій, а іноді не володіють англійською мовою.

Як зазначає Л.В. Покушалова, «Головна мета сьогоденної вищої освіти виростити не нашіптованого інформацією вузького спеціаліста, а багатовимірну творчу особистість, яка цілісно сприймає світ, здатна активно діяти у професійній та соціальній сферах діяльності» [5]. Під час педагогічної діяльності у ВНЗ викладачі стикаються з такими проблемами, як соціальний статус студентства, неперіоритетність освіти серед молоді, орієнтація на цінність адаптації, а не на цінність особистісного розвитку, невпевненість у своїх силах, відсутність самопрезентативних на-

вичок. Тому завдання, перед якими постають викладачі, мають бути направлені на корекцію цінностей у системі світосприйняття, де освіта сприймається як головна цінність успіху, де вагомості набувають особисті досягнення, де людина з певною сумою знань – це не лише вузькопрофільний спеціаліст, а людина, яка веде активний спосіб життя і здатна контактувати з кожним членом суспільства.

Відверті стосунки є основою ефективного педагогічного спілкування. «Головне в такому спілкуванні – створення атмосфери близькості, довіри, сприятливого емоційного клімату. Діяльність викладача повинна бути направлена на вирішення проблем, пов'язаних з психологічними бар'єрами, сприяти досягненню ефективності педагогічного спілкування» [4]. Для цього викладачам необхідно бездоганно володіти собою і механізмами мови, оперативно орієнтуватися в умовах, не упускати основну мету, бачити перед собою не об'єкт дії, а живу особу. Безумовно, необхідне розуміння психології іншої людини, уміння знаходити підхід до кожного студента.

Студентоцентризм – підхід до навчання, що все більш і більш заохочується у вищій освіті. Традиційно викладачі зосереджувалися на тому, що вони зробили, а не на тому, що студенти вивчають. Цей акцент на тому, що роблять викладачі, часто приводить до того, що студенти є пасивними учнями, і не беруть на себе відповідальність за своє власне навчання.

Слід зазначити переваги навчання, зосередженого на студентах, над навчанням, зосередженим на викладачі. Як відомо, якість виконання діяльності і її результати залежать, перш за все, від потреб індивіда та його мотивації. Проблема мотивації у навчанні виникає по будь-якому предмету, особливо гостро вона стоїть в опануванні іноземних мов.

Ситуація у вищій школі посилюється ще рядом труднощів, що виникають у студентів у процесі вивчення іноземної мови. Вони пов'язані зі специфічними особливостями процесу навчання у ВНЗ: необхідністю опанування професійною термінологією поряд із вдосконаленням основних навичок професійно-орієнтованого спілкування на іноземній мові, різним рівнем володіння мовою студентами в групі.

У зв'язку з цим проблема підвищення мотивації серед студентів особливо гостро стоїть перед викладачами вищої школи. Одним з основних моментів організації заняття, сприяючих збереженню комунікативної мотивації, є раціональне поєднання різних форм роботи (індивідуальної, фронтальної, групової). Але діяльність викладача не обмежується лише формуванням груп і розподілом ролей, а перш за все направлена на підтримку сприятливого психологічного клімату усередині групи, запобігання можливих конфліктів у разі розбіжностей між членами групи, а також здійснення допомоги і підтримки бесіди в разі потреби.

У поєднанні з іншими формами роботи групова форма дуже ефективна при вивчанні іноземної мови: удосконалюються уміння і навички, розширюється словниковий запас, збільшується час спілкування на занятті. Поступово у студентів зникає боязнь спілкуватися іноземною мовою, невпевненість у собі. І головне це те, що групова робота сприяє розвитку самостійності.

Викладач повинен постійно відзначати і заохочувати тих студентів, які намагаються спілкуватися іноземною мовою протягом всього обговорення; не виправляти помилки на етапі обговорення; пропонувати цікаві завдання, що стимулюють обговорення.

Таким чином, головною метою викладача є навчання студентів діяльності, організовувати їх взаємодію у пізнавальному процесі, свідомо створювати при цьому таку соціальну інфраструктуру, яка викликає в них необхідність діяти відповідно до норм суспільних стосунків. При цьому кожен має право виловлювати свою точку зору, отстоювати її переконливою аргументацією, бути зобов'язаним вислухати і зрозуміти іншого, терпимо відноситися до його думки, нести особисту відповідальність за довірену йому частину загальної справи. Така взаємодія в навчанні стимулює в кожного бажання проявити ініціативу і творчість.

Література

1. Хоружий Г. Студентоцентризм як принцип академічної культури / Григорій Хоружий // Вища школа. – 2012. – №4. – С. 7–24.
2. Жадан І. Маленький рецепт для великого майбутнього // Всеукраїнська щоденна газета «День». – 2012. – 17 лист. (№ 209). <http://www.day.kiev.ua/219111>.
3. Черноіваненко Є. Реєстратори витіснять творців?: чому зовнішнє незалежне оцінювання призводить до «натаскування фактів» учнями й відучує їх мислити / Євген Черноіваненко // День. – 2012. – 29 берез. (№ 55). – С. 6.
4. Олійник О.Б. Риторика: [навч. посіб.]. / О.Б. Олійник. – К.: Кондор, 2009. – 170 с.
5. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: Учебное пособие для студентов педагогических вузов и системы повышения квалификации педагогических кадров / Сост. Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева, А.Е. Петров. – М.: Академия, 2000.
6. Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. – М., 1985.
7. Пассов Е.И. Основы коммуникативной методики. – М.: Русский язык, 1989.